

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради

Заклад вищої освіти	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Освітня програма	55365 Екологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	101 Екологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради

13.03.2026 р.

Справа № 0150/АС-26

Галузева експертна рада Е І Природничі науки (10 Природничі науки. 09 Біологія) у складі:

Дмитрів Григорій Степанович – головуючий,

Берсірова Оксана Леонідівна,

Бедункова Ольга Олександрівна,

Блінкова Олена Ігорівна,

Лукашов Дмитро Володимирович,

Міронова Наталія Геннадіївна,

Тяпкін Олег Костянтинович,

Уваєва Олена Іванівна,

Федонюк Лариса Ярославівна,

Холявчук Дарія Іванівна,

за участі запрошених осіб:

Олександр Головка, Ганна Тітенко – представник ЗВО,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	55365
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 10, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Аналіз

У цьому розділі ГЕР надає оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Аналізу» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності за критерієм, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію

Критерій 1. Проектування освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти. За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання затверджуються закладом вищої освіти і мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Освітньо-наукова програма (ОНП) «Екологія» (<https://ecology.karazin.ua/ph-d/101-ecology/>), що реалізується в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна (далі ХНУ ім. В.Н. Каразіна), забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), формування інтегральної, загальних (ЗК) та спеціальних фахових (СК) компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (наказ МОН України №1421 від 23.12.2021). Загальні, спеціальні (фахові, предметні) компетентності та ПРН ОНП «Екологія» відповідають компетентностям і результатам навчання Стандарту. ОНП включає дві визначені ЗВО спеціальні компетентності, що корелюють з фокусом програми, а саме СК05 та СК06. Цим компетентностям відповідають визначені ЗВО програмні результати навчання РН08 та РН09, що демонструють особливості ОНП.

2. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідних професійних стандартів (за наявності). Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів

ОНП не передбачає присвоєння професійної кваліфікації. Професійний стандарт відсутній.

3. Освітня програма має чітко сформульовану мету, яка відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти

Мета ОНП «Екологія» є чітко сформульованою та відповідає місії ХНУ ім. В.Н. Каразіна, що визначена «Стратегічними цілями й намірами до 2030 року» (https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/Стратегія_2023.pdf) – бути відкритим університетом, що пропонує освіту, яка відповідає вимогам ХХІ століття і сприяє загальному розвитку творчої діяльності та критичного мислення всіх представників суспільства.

4. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням потреб заінтересованих сторін

Мета та зміст ОНП «Екологія», заплановані ПРН формуються внаслідок систематичного діалогу з роботодавцями, здобувачами, випускниками та НПП. Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами, результатами анкетування та аналізом ОНП і її змістовного наповнення.

5. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку науки, спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Мета, ПРН та зміст ОНП «Екологія», а також тематика дисертаційних досліджень враховують тенденції розвитку науки, спеціальності, ринку праці та регіонального контексту, зокрема вони орієнтовані на вирішення екологічних проблем з кліматичної адаптації міст, деградації земель і вод, втрат біорізноманіття, наслідків воєнних дій та

вдосконалення інструментів екологічного управління, що відповідає сучасним викликам для України. При формулюванні мети і ПРН був урахований досвід вітчизняних і закордонних ЗВО, що реалізують підготовку фахівців екологічного спрямування. Взірцевою практикою є використання під час проектування ОНП результатів участі ЗВО у міжнародному проєкті ЄС Еразмус+ INTENSE «Комплексна докторська програма з екологічної політики, менеджменту природокористування та техноекології» / «Integrated doctoral program for environmental policy, management and technology». Зазначені підходи імplementовано у визначених ЗВО спеціальних компетентностях та програмних результатах навчання, які передбачають здатність до розроблення інноваційних наукових підходів, моделювання екологічних процесів, прогнозування техногенного впливу та формування науково обґрунтованих управлінських стратегій. Модель integrated doctoral program втілено через реалізацію міждисциплінарної підготовки, що інтегрує менеджмент природокористування, техноекологічні інструменти та управлінські рішення, а також через забезпечення академічної мобільності і міжнародної співпраці як складових функціонування сучасної докторської школи. Сукупність зазначених ознак дає підстави визнати проектування ОНП як взірцеву практику.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо обсягу освітніх програм для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг освітньої складової ОНП «Екологія» складає 60 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту» і Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/12/24/101-Ekolohiya-dokt.filos.pdf>). Термін підготовки становить 4 роки. На вибірковій освітній компоненті (ОК) відведено 20 кредитів ЄКТС, 33 % від обсягу освітньої складової (у редакції ОНП 2025 року – 18 кредитів ЄКТС, 30 %), що відповідає вимогам законодавства. На практичну підготовку відведено 5 кредитів ЄКТС – ОК 08. Науково-асистентська практика, 8,3 % від обсягу освітньої складової (у редакції ОНП 2025 року – ОК8. Виробнича (науково-педагогічна) практика). Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів наукової роботи іноземною мовою, забезпечує ОК.2 Іноземна мова для аспірантів (6 кредитів ЄКТС); оволодіння загальнонауковими компетентностями – ОК.1 Філософські засади наукової діяльності (3 кредити ЄКТС), у редакції ОНП 2025 року кількість кредитів ЄКТС ОК.1 Філософські засади наукового пізнання збільшено до 4 кредитів; здобуття глибинних знань зі спеціальності – ОК.3 Наукові основи дослідження, моделювання і раціонального використання природних ресурсів, ОК.5 Сучасні стратегії і методи прийняття рішень в екології (разом 11 кредитів ЄКТС, у редакції ОНП 2025 року – 12 кредитів); набуття універсальних навичок дослідника – ОК.4 Методологія та організація наукових досліджень, ОК.6 Інновації науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти (у редакції ОНП 2025 року – ОК.3 Психологія, педагогіка та освітні технології у вищій школі), ОК.7 Науковий семінар «Підготовка наукової роботи» (разом 15 кредитів ЄКТС, у редакції ОНП 2025 року – 13 кредитів).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявленої мети та програмних результатів навчання. Зміст освітньої програми забезпечує формування загальнокультурних та громадянських компетентностей, досягнення програмних результатів навчання, що передбачають готовність здобувача самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів

ОНП є структурованою в контексті загального часу навчання за семестрами, поділена на блоки обов'язкових та вибіркових компонент, а також включає практичну підготовку, що забезпечена необхідними попередніми знаннями і навичками, які надаються у межах ОК.6 Інновації науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти (у редакції ОНП 2025 року – ОК.3 Психологія, педагогіка та освітні технології у вищій школі). ПРН у повній мірі охоплені змістом ОНП; послідовність вивчення обов'язкових ОК є обґрунтованою і дозволяє досягти всіх заявлених цілей та ПРН. Загальні компетентності ОНП забезпечують формування загальнокультурних і громадянських компетентностей у здобувачів вищої освіти та їх готовність самостійно здійснювати аналіз закономірностей суспільних процесів.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностей, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

ОНП «Екологія» не є міждисциплінарною. Зміст ОНП відповідає предметній області спеціальності 101 Екологія. Зміст ОК корелює із змістом предметної області відповідно до Стандарту вищої освіти.

4. Структура і зміст освітньої програми передбачають можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами навчальних дисциплін, на ОНП відбувається в обсязі 20 кредитів ЄКТС, 33 % від обсягу освітньої складової (у редакції ОНП 2025 року – 18 кредитів ЄКТС, 30 %), що відповідає вимогам ЗУ «Про вищу освіту». Кожному здобувачеві надається можливість створення власної освітньої траєкторії через вибіркову складову ОНП відповідно до положень Про організацію освітнього процесу (https://karazin.ua/storage/documents/2041_8dAbSlQKpbpjWh27yiv6XrsWo.pdf) та Про порядок реалізації права на академічну мобільність (<https://surl.lt/unkcda>). Процедура вибору ОК унормована Порядком формування індивідуальної освітньої траєкторії у частині реалізації права здобувача вищої освіти на вільний вибір освітніх компонентів (<https://karazin.ua/storage/static-content/source/documents/aspirantura/documentatsia/2025/07/24-07/file.pdf>). На сайті ННІ екології, зеленої енергетики та сталого розвитку (ННІ ЕЗЕСР) представлено анотації вибіркового ОК, їх вибір реалізується через використання інструментів Google-форм. Відповідність підкритерію підтверджено висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами, результатами анкетування (https://drive.google.com/drive/folders/1HWKPw8HlsNmPSdm_RQksFt14MXdI_H16).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

ОНП «Екологія» включає практичну підготовку, на яку відведено 5 кредитів ЄКТС – ОК о8. Науково-асистентська практика (у редакції ОНП 2025 року – ОК8. Виробнича (науково-педагогічна) практика). Проходження практики відбувається в 4-му семестрі, тривалість практики 3 тижні. Теоретичним фундаментом з педагогічної підготовки до практики є ОК.6 Інновації науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти (у редакції ОНП 2025 року – ОК.3 Психологія, педагогіка та освітні технології у вищій школі). В цілому теоретична база та практика забезпечують практичну підготовку аспірантів, що дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої науково-педагогічної діяльності; підкритерій підтверджено висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок

ОНП передбачає набуття здобувачами соціальних навичок (soft skills). Креативність, комунікативність, відповідальність, вміння працювати в команді формуються на заняттях через дискусії, презентації, групові форми роботи на переважній більшості ОК. Формуванню soft skills сприяє апробація результатів наукової роботи на наукових конференціях.

7. Обсяг окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає законодавству, фактичному навантаженню здобувачів, та програмним результатам навчання

Обсяг ОНП та окремих ОК, співвіднесення часу на аудиторні заняття та самостійну роботу в цілому дозволяють досягти мети та ПРН ОНП. Обсяг аудиторних годин на ОНП за ОК складає 35 % (у редакції ОНП 2025 року – 28,2 %); обсяг аудиторних годин на 1 кредит ЄКТС для усіх ОК складає не менше 8 годин, що відповідає вимогам п. 14 статті 1 ЗУ «Про вищу освіту».

8. Структура освітньої програми, освітні компоненти забезпечують практикоорієнтованість освітньої програми або узгоджені із завданнями та особливостями дуальної форми здобуття освіти (у разі реалізації цієї форми на освітній програмі)

Практикоорієнтованість ОНП забезпечують ОК о8. Науково-асистентська практика (у редакції ОНП 2025 року – ОК8. Виробнича (науково-педагогічна) практика) обсягом 5 кредитів ЄКТС, практичні заняття у межах ОК, що складають 254 год., 41 % від загального обсягу аудиторних годин (у редакції ОНП 2025 року – 218 год, 43 %), а також участь професіоналів-практиків в освітньому процесі. На ОНП «Екологія» підготовка здобувачів за дуальною формою не здійснювалася.

9. Освітня програма забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722

ОНП тісно пов'язана з досягненням Цілей сталого розвитку (ЦСР) до 2030 року, формуючи компетентних науковців і практиків, здатних впроваджувати екологічно безпечні рішення, розробляти політики збереження довкілля та інтегрувати принципи сталого розвитку у всі сфери життєдіяльності (ЗК01-02, СК01-03, СК05-06). ОНП передбачає орієнтацію на сталий розвиток у межах предметної області. ОНП забезпечує набуття здобувачами компетентностей, направлених на досягнення таких цілей сталого розвитку: 4, 6, 9, 11-13, 15-16. Досягненню ЦСР 17 сприяє міжнародне співробітництво ЗВО.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою укладені відповідно до Умов (Порядку) прийому на навчання для здобуття вищої освіти є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання на ОНП «Екологія» ХНУ ім. В.Н. Каразіна у 2025 році розміщені на вкладках: Абитуранту на центральному сайті (<https://start.karazin.ua/page/admission#level-3>), Вступнику на сайті ННІЕЗЕСР (<https://ecology.karazin.ua/#>), Аспірантура і докторантура (<https://karazin.ua/nauka/aspirantura-ta-doktorantura/>) та визначають умови, строки, порядок прийому, перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів, вимоги до рівня освіти вступників, порядок проведення конкурсного відбору та зарахування на навчання. Вони є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Також на сайті представлена зрозуміла й актуальна інформація про спеціальності, вимоги до рівня попередньої освіти вступників, перелік та форми документів, необхідних для вступу.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують її особливості

Правила прийому на навчання враховують специфіку спеціальності та ОНП через вступне фахове випробування. Програма вступного випробування (іспиту) для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії на ОНП «Екологія» розробляється щорічно і затверджується на засіданні приймальної комісії ЗВО. Зміст Програми охоплює основні теми та поняття, що є необхідними для подальшого навчання на ОНП (https://ecology.karazin.ua/wp-content/uploads/2025/05/programa-fvi-_doktora-filosofii.pdf). Програма містить інформацію щодо процедури вступного випробування, критеріїв оцінювання. Водночас література, що рекомендована у Програмі, включає деякі застарілі джерела (більше 15 років), що містять не актуальну інформацію та спираються на нормативно-правову базу, що втратила чинність.

3. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання програмних результатів навчання та кваліфікацій, здобутих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності). Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать національному законодавству та міжнародним актам, є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються. Процедура та прийняті рішення про визнання належним чином документуються відповідно до законодавства

Процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, чітко визначені у положенні Про організацію освітнього процесу (https://karazin.ua/storage/documents/2041_8dAbSlQKpbpjWh27yiv6XrsWo.pdf), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (<https://surl.lu/kuevvh>) та Порядку реалізації права на академічну мобільність (<https://surl.lt/unkcda>). Рішення про перезарахування приймається директором ННІ разом із гарантом ОНП на підставі зіставлення результатів навчання, яких було досягнуто здобувачем у закладі-партнері, та результатів навчання, запланованих ОНП. Здобувачі дізнаються про можливість визнання програмних результатів навчання, здобутих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності) із сайту, також ця інформація доводиться гарантом ОНП, НПП. Незважаючи на численні приклади участі здобувачів ВО у програмах академічної мобільності, практика визнання таких результатів навчання на ОНП за конкретними ОК – не зазначена.

4. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать законодавству, є доступними для всіх учасників освітнього процесу

У ХНУ ім. В.Н. Каразіна визнання результатів навчання у неформальній освіті регулюється відповідним Порядком (<https://surl.lu/pqdzgw>). Визнаватися результати навчання можуть як по ОК в цілому, так і по їх окремих складових. Процедура звернення здобувача зрозуміла і покроково прописана. Здобувачі отримують оперативну інформацію щодо заходів з неформальної освіти з різних джерел. На ОНП була реалізована практика визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, за певною кількістю кредитів відповідних ОК.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Освітній процес відповідає вимогам законодавства. Методи, засоби та технології навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі мети та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Освітній процес за ОНП «Екологія» реалізується згідно з положенням Про організацію освітнього процесу (https://karazin.ua/storage/documents/2041_8dAbSlQKpbpjWh27yiv6XrsWo.pdf), і відповідає вимогам законодавства.

Навчання на ОНП здійснюється через дослідження, студентсько-центроване, особистісно диференційоване, проблемно-орієнтоване та самонавчання, під час якого використовують такі методи: пояснювально-ілюстративний, пошуковий, проблемного викладання, «мозковий штурм». Повноцінна підготовка дослідницької діяльності забезпечується через участь у наукових проєктах з оприлюдненням результатів у наукових виданнях. Студентоцентрований підхід у ХНУ ім. В.Н. Каразіна реалізується через вибір форми, методів, засобів та технологій навчання, що враховують інтереси, потреби та наукові цілі здобувачів. НПП мають свободу вибору способів викладання та оцінювання. Методи, засоби та технології навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОНП мети та ПРН, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи, що підтверджується висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами та результатами опитувань здобувачів і НПП (<https://ecology.karazin.ua/ph-d/101-ecology/>).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі робочої програми навчальної дисципліни, силабуса)

Здобувачам ВО своєчасно та в доступній формі надається інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання, а також інформація про ОНП, навчальні плани (НП), розклад занять тощо. ОНП, НП, робочі програми обов'язкових та анотації вибіркового ОК розміщені на сайті у вільному доступі. Ця інформація доступна здобувачам ВО і на платформі Moodle. Таким чином забезпечено базовий доступ до нормативної бази та навчальних матеріалів, що підтверджується результатами анкетування (п. 11, https://drive.google.com/drive/folders/1HWKPw8HlsNmPSdm_RQksFt14MXdI_H16).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та мети освітньої програми

На ОНП «Екологія» реалізується поєднання навчання і досліджень, як під час освітнього процесу, так і в межах виконання дисертаційного дослідження. Здобувачі ВО активно залучені до виконання державних наукових та міжнародних проєктів. Результати наукової діяльності здобувачів підтверджуються публікаціями у збірниках конференцій та наукових виданнях. ОНП формує дослідницькі компетентності, цьому також сприяє використання спеціалізованих приладів у двох лабораторіях, що дозволяє здобувачам отримувати практичні навички, необхідні для реалізації дисертаційних досліджень.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) систематично оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

НПП систематично щорічно на початку кожного навчального року оновлюють зміст ОК на основі наукових досягнень і сучасних практик у галузі екології. Передумовою оновлення нормативних та вибіркового ОК за ОНП «Екологія» є професійний розвиток викладачів через проведення досліджень та публікації статей, підвищення кваліфікації, участь у міжнародних конференціях, грантовій діяльності, аналіз галузевих тенденцій, консультацій з роботодавцями, зворотний зв'язок із здобувачами, про що свідчить аналіз робочих програм ОК.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності за освітньою програмою та закладу вищої освіти

Інтернаціоналізація освітньої діяльності ХНУ ім. В.Н. Каразіна задекларована у Стратегії розвитку університету до 2030 року та базується на Положенні про міжнародну співпрацю. Інтернаціоналізація на ОНП здійснюється шляхами: міжнародних стажувань викладачів; участі учасників освітнього процесу в міжнародних проєктах і грантах; участі здобувачів у виконанні окремих етапів міжнародних проєктів; участі у міжнародних конференціях, у заходах з академічної мобільності. Здобувачі та НПП мають доступ до наукометричних баз даних.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому та оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів регламентує положення «Про організацію освітнього процесу» (https://karazin.ua/storage/documents/2041_8dAbSlQKpbpjWh27yiv6XrsWo.pdf). Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів є чіткими, дають можливість встановити досягнення ПРН, включають результати поточного та підсумкового контролів, своєчасно доводяться до здобувачів шляхом розміщення РП ОК на сайті ННІ ЕЗЕСР, на платформі Moodle та інформування на першому занятті з ОК; вони є зрозумілими для здобувачів, що

підтверджується висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами та результатами опитувань здобувачів (<https://ecology.karazin.ua/ph-d/101-ecology/>).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності). Результати навчання підтверджуються результатами єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями, за якими він запроваджений

Форма атестації здобувачів ОНП «Екологія» відповідає вимогам Стандарту вищої освіти зі спеціальності 101 Екологія для третього (освітньо-наукового) рівня, реалізується у вигляді публічного захисту дисертації відповідно до Порядку атестації та присудження ступеня доктора філософії разовими спеціалізованими вченими радами Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна» (<https://surl.li/mrddb1>). В інституційному репозитарії ЗВО є Фонд дисертацій, в якому представлені дисертаційні роботи у вільному доступі. Акредитація ОНП «Екологія» є первинною, тому у Фонді наразі не має дисертацій цієї ОНП, проте наявні роботи, що відносяться до галузі знань 10 Природничі науки (<https://ekhnur.karazin.ua/collections/89e4d055-807a-4796-96f5-88954f817a45/search?spc.page=2>).

3. Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів (у тому числі щодо наукової складової освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії), що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів (зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів), визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедури проходження контрольних заходів, порядок оскарження та їх повторного проходження в ЗВО є чіткими, зрозумілими та дієвими, вони регламентуються положенням «Про організацію освітнього процесу» (https://karazin.ua/storage/documents/2041_8dAbSlQKpbpjWh27yiv6XrsWo.pdf). Об'єктивність та неупередженість екзаменаторів забезпечується використанням автоматизованих засобів оцінювання знань та алгоритмів випадкового вибору питань кожного рівня складності в системі Moodle, а також дотриманням процедур, закріплених у Кодексі академічної доброчесності (https://karazin.ua/storage/documents/1970_v728N4V4iL5wlWLLZFRljVxlH.pdf) та Антикорупційній програмі ЗВО 2026-2028 р.р. (<https://karazin.ua/universitet/zapobihannia-ta-protydiia-koruptsii/antikoruptsiina-prohrama/>). Для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів діють механізми декларування відсутності конфлікту інтересів та комісійне оцінювання. НПП та здобувачі ознайомлені з правилами та процедурами вирішення конфліктних ситуацій, за час реалізації ОНП практики застосування відповідних процедур не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через її імплементацію у культуру якості закладу вищої освіти) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політику і процедури дотримання академічної доброчесності в ЗВО визначає документ «Політика Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна у сфері якості на 2026–2030 роки» (<https://surl.li/cibcfD>). Як інструмент виявлення порушень академічної доброчесності використовується програмно-технічний засіб StrikePlagiarism відповідно до Порядку проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчально-методичних видань щодо наявності запозичень з інших документів (https://karazin.ua/storage/documents/552_N7Fu8UFiFvAjGBQhM08p5U5ww.pdf). Популяризація та інформаційна підтримка академічної доброчесності забезпечується шляхом вільного доступу до нормативної бази на офіційному сайті ЗВО та Центральної наукової бібліотеки (https://karazin.ua/en/universitet/zapobihannia-ta-protydiia-koruptsii/akademichna-dobrochesnist/?utm_source=chatgpt.com), а також проведенням заходів, зокрема триденного навчального марафону для студентів та викладачів ЗВО, презентації книги «Академічна доброчесність як основа сталого розвитку Університету». Крім того, університет є партнером проекту «Зміцнення академічної доброчесності в Україні» (SAIUP), що є невід'ємною частиною нової академічної культури в українських ЗВО та передумовою успішного розвитку суспільства. Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами роботи з фокус-групами.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Викладачі, залучені до реалізації освітньої програми, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід спроможні забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством

Аналіз даних ВСО (табл. 2) та матеріалів, опублікованих на сайті ЗВО, свідчить про відповідність кваліфікації та/або професійного досвіду НПП і їх спроможність забезпечити реалізацію ОК ОНП «Екологія». До реалізації ОНП

залучено 6 докторів наук та 2 кандидати наук. Усі НПП відповідають ліцензійним вимогам, їх академічна та професійна кваліфікація повністю корелює з дисциплінами, які вони забезпечують. Позитивною практикою ОНП є те, що НПП одночасно є науковими керівниками аспірантів та керівниками актуальних НДР і грантових проєктів, гарант ОНП доктор географічних наук, проф. Н.В. Максименко координує проєкти Erasmus+ (ClimEd, DOMANI, SUNRISE), керує НДР щодо моніторингу ландшафтів в умовах військової агресії, є головою редколегії фахового видання категорії Б та членом редколегії фахових видань категорій А, Б. НПП здійснюють наукову та методичну діяльність, є активними дослідниками, мають публікації за предметною областю ОК, зокрема у міжнародних виданнях наукометричних баз SCOPUS, WoS з високими індексами цитування, мають активності у підвищенні кваліфікації.

2. Процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими, недискримінаційними, дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми та послідовно застосовуються

Процедура конкурсного відбору ХНУ ім. В.Н. Каразіна є прозорою, об'єктивною та неупередженою, регламентується Положенням про порядок заміщення посад науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (https://karazin.ua/storage/documents/942_jpfUQ7cAeBtcw42v4xIoYz3Nh.pdf), що визначає чіткі кваліфікаційні вимоги до викладачів і забезпечує високий професійний рівень кадрового складу. Конкурсний відбір здійснюється конкурсною комісією, що дозволяє забезпечити потрібний рівень професіоналізму НПП для успішної реалізації ОНП. ЗВО оприлюднює на офіційному сайті інформацію про умови проведення конкурсу та послідовно їх дотримується. Висока якість викладання підтримується через механізм щорічного звітування та планування діяльності згідно з Положенням про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (<https://surl.li/mocudf>).

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців, їх організації, професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу

До реалізації освітнього процесу на ОНП «Екологія» залучаються представники роботодавців, професіонали-практики та експерти галузі, зокрема до обговорення та удосконалення ОНП, проведення занять, гостьових лекцій. Взірцевою практикою є те, що роботодавці формують запити на конкретні теми дисертацій, а здобувачі залучені до реалізації трьох щорічних проєктів за завданням НААН (спільно з Національним науковим центром «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського»). До викладання та наукового керівництва на умовах сумісництва залучено представників науково-дослідних установ. Відповідність підкритерію підтверджується також висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами та результатами опитувань (<https://ecology.karazin.ua/ph-d/101-ecology/>).

4. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями, заохочує розвиток викладацької майстерності

У ЗВО налагоджена система професійного розвитку НПП, що регламентується Положенням про підвищення кваліфікації в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна» (<https://surl.li/lqpmrf>). НПП активно проходять стажування та підвищення кваліфікації, як за власними програмами ЗВО, так і в університетах ЄС через участь у грантових програмах. Моніторинг професіоналізму НПП відбувається через анкетування здобувачів ВО (<https://ecology.karazin.ua/ph-d/101-ecology/>, вкладка опитування здобувачів) та рейтингування НПП. Стимулювання викладацької майстерності в університеті регламентується «Порядком преміювання працівників за досягнення Стратегічних цілей до 2030 року» (<https://surl.li/agwrde>) та Колективним договором (<https://surli.cc/immbko>) і реалізується через систему матеріальних та моральних заохочень. НПП ОНП «Екологія» неодноразово відзначалися різними видами матеріального заохочення за особисті досягнення, вони є міжнародно визнаними фахівцями, інтегрованими в європейський науковий простір, що разом з іншими факторами дає підстави визнати наукову екосистему ОНП «Екологія» як взірцеву практику та оцінити відповідність критерію 6 рівнем «А».

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Навчально-методичне забезпечення освітньої програми, фінансові та матеріально-технічні ресурси (програмне забезпечення, обладнання, бібліотека, інша інфраструктура тощо) забезпечують досягнення визначених освітньою програмою мети освітньої програми та програмних результатів навчання

Навчально-методичне, матеріально-технічне забезпечення та фінансові ресурси ЗВО створюють належні умови для досягнення програмних результатів ОНП «Екологія». Освітній процес підтримується комп'ютерними класами, безкоштовним доступом до фондів Центральної наукової бібліотеки (ЦНБ) і міжнародних наукометричних баз, а також електронним репозиторієм, що забезпечує постійний доступ до навчально-методичних матеріалів (eKhNUIR <https://ekhnuir.karazin.ua/>). Практична підготовка та виконання дисертаційних досліджень здійснюється на базі

Навчально-дослідних лабораторій еколого-токсикологічних досліджень (<https://surli.cc/cxarcq>) та аналітичних екологічних досліджень (<https://surli.li/chxgra>), в яких система управління вимірюваннями відповідає стандарту ISO 10012:2005, а також Центру колективного користування науковим обладнанням. У період воєнного стану функціонують обладнані укриття для проведення занять і досліджень в очному форматі. ЗВО систематично вивчає задоволеність здобувачів матеріальними ресурсами через регулярні опитування, які свідчать про високий рівень їх задоволеності (<https://ecology.karazin.ua/ph-d/101-ecology/>, вкладка опитування здобувачів).

2. Заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми, відповідно до законодавства

Освітнє та наукове середовище ХНУ ім. В.Н. Каразіна створено з урахуванням сучасних вимог до якості освіти та розвитку компетентностей всіх учасників освітнього процесу. ЗВО забезпечує повний доступ до розвиненої інфраструктури та за корпоративними обліковими записами до цифрових сервісів: Moodle, Е-деканат, електронний репозиторій. Інформаційно-освітнє середовище ЗВО включає головний сайт університету, що є цілодобово у вільному доступі. Використання ресурсів систематично оцінюється через зворотний зв'язок і враховується під час модернізації інфраструктури.

3. Освітнє середовище надає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та є безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я

Освітнє середовище ХНУ ім. В.Н. Каразіна функціонує як безпечний та інклюзивний простір, орієнтований на забезпечення освітніх, наукових і особистісних потреб здобувачів ОНП «Екологія». Підтримання фізичного й ментального здоров'я реалізується через діяльність Центру ментального здоров'я, спортивну інфраструктуру та нормативне закріплення відповідних гарантій. Безперервність освітнього процесу в умовах воєнного стану забезпечується укриттями та застосуванням гнучких форматів навчання. Можливості для наукового й громадського розвитку підтримуються через наукове товариство та органи студентського самоврядування. Система зворотного зв'язку сприяє вдосконаленню освітнього середовища.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою

ХНУ ім. В.Н. Каразіна забезпечує системну підтримку здобувачів ОНП «Екологія», що охоплює освітній, організаційний, інформаційний, консультативний і соціальний супровід на засадах студентоцентрованості. Координація здійснюється через профільні структурні підрозділи (відділ аспірантури і докторантури, ННІ ЕЗЕСР, кафедри, лабораторії), гаранта ОНП та інститут наукового керівництва. Оперативна комунікація підтримується цифровими платформами та інтерактивними каналами взаємодії (меседжерами). Інформаційна політика ґрунтується на відкритості та регулярному інформуванні про академічні й грантові можливості. Профорієнтаційний і кар'єрний супровід забезпечують спеціалізовані служби університету. Соціальний супровід включає медичну, психологічну підтримку та доступ до спортивних програм. Ефективність системи визначається шляхом анонімного анкетування і враховується при вдосконаленні освітнього процесу.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

ХНУ ім. В.Н. Каразіна послідовно реалізує політику інклюзивності, закріплену у внутрішніх нормативних документах, зокрема у Положенні про організацію освітнього процесу (<https://surli.li/africj>). Супровід здобувачів з особливими освітніми потребами забезпечує Центр інклюзивної освіти (<https://surli.li/eoimhr>). Передбачена можливість оформлення індивідуального графіка навчання відповідно до Правил прийому (<https://surli.cc/fdfggq>). Доступність навчальних матеріалів забезпечується через Moodle та онлайн-платформи з функцією субтитрів (<https://surli.li/eoimhr>). Бібліотека оснащена спеціальними засобами для осіб з порушеннями зору. Соціальна підтримка включає психологічну, медичну та фінансову допомогу. Гнучка організація навчання та дистанційні формати сприяють рівному доступу до освіти для всіх здобувачів. Наразі на ОНП «Екологія» відсутні здобувачі з особливими потребами.

6. Наявні унормовані антикорупційні політики, процедури реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

ХНУ ім. В.Н. Каразіна реалізує послідовну політику антикорупційної діяльності, запобігання дискримінації та іншим конфліктним ситуаціям, забезпечуючи механізми реагування та захисту всіх учасників освітнього процесу. Процедура врегулювання конфліктних ситуацій визначена в Положенні про врегулювання конфліктів (<https://surli.cc/jspodk>), реалізація антикорупційної політики здійснюється відповідно до Антикорупційної програми (<https://surli.li/jpvvoy>). Розгляд випадків булінгу, дискримінації чи сексуальних домагань забезпечує постійно діюча комісія з участю адміністрації, юридичних служб, представників студентства тощо. В ЗВО функціонують інструменти анонімного звернення: «Скринька довіри», канали повідомлень про факти корупції. Університет здійснює інформаційно-профілактичні заходи щодо захисту прав здобувачів. Про ефективність зазначених механізмів свідчить успішний кейс врегулювання ситуації із заміною керівника.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Заклад вищої освіти послідовно здійснює визначені ним процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП регулюються положеннями «Про освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти» (<https://surl.li/bzorzu>), «Про робочі групи освітніх програм, гарантів освітніх програм та групи забезпечення освітнього процесу» (<https://surl.cc/stwiwl>). Відповідно до визначених процедур зміни в ОНП «Екологія» вносилися протягом 2023-2025 років (<https://ecology.karazin.ua/ph-d/101-ecology/>), вкладка Освітня програма «Екологія»), вони зумовлені, зокрема врахуванням пропозицій стейкхолдерів, сучасних тенденцій розвитку галузі та актуальних вимог вищої школи.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через відповідні органи самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Пропозиції здобувачів вищої освіти беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами, результатами анкетування здобувачів ВО та аналізом ОНП і її змістовного наповнення.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами, результатами анкетування здобувачів ВО та аналізом ОНП і її змістовного наповнення.

4. Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми (крім випадку проходження акредитації вперше)

У ХНУ ім. В.Н. Каразіна створені системні практики моніторингу кар'єрних шляхів випускників, зокрема функціонує «Асоціація випускників, викладачів і друзів ХНУ імені В.Н. Каразіна», що об'єднує випускників всіх рівнів вищої освіти (<https://karazin.ua/universitet/asotciatciia-vipusknikiv/>). Акредитація ОНП «Екологія» є первинною, тому випускників за цією ОНП ще немає.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу освітньої програми та/або освітньої діяльності з реалізації освітньої програми, зокрема здійснений через опитування заінтересованих сторін

Система внутрішнього забезпечення якості у ХНУ ім. В.Н. Каразіна функціонує як багаторівневий механізм моніторингу та вдосконалення ОНП «Екологія» відповідно до внутрішніх нормативних документів, зокрема Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти, <https://surl.li/tiuplt> та Порядку проведення внутрішніх аудитів системи управління якістю та здійснення коригувальних і запобіжних дій <https://surl.li/mzbcvm>. Координацію здійснює Відділ методичної та акредитаційної роботи у взаємодії з гарантом ОНП та методичними комісіями, зокрема у 2025 році Відділом було введено обов'язковий елемент в структуру документів ОНП – «Зміни, внесені в ОНП у 2025 р.». Щорічні внутрішні аудити забезпечують оцінювання навчально-методичного забезпечення й відповідності освітніх компонентів заявленим результатам навчання. Результати аудитів та опитувань здобувачів і стейкхолдерів розглядаються на засіданнях робочих органів і вчених рад із подальшим ухваленням управлінських рішень. Така модель забезпечує системне реагування на результати моніторингу та безперервне вдосконалення освітньої програми.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та рекомендації, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти формується культура якості освіти, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Формування культури якості освіти у ХНУ ім. В.Н. Каразіна забезпечується низкою інституційних практик, що сприяють активному залученню усіх груп стейкхолдерів до процесів внутрішнього забезпечення якості ОНП. Інституційна культура якості ЗВО інтегрована в стратегічне управління та регламентована внутрішніми нормативними актами відповідно до вимог ESG-2015 і ДСТУ ISO 9001:2015. Система внутрішнього аудиту забезпечує постійний моніторинг і вдосконалення освітніх програм на основі коригувальних дій. Розвиток культури якості підтримується через залучення гаранта, комісій, здобувачів і стейкхолдерів до процесів оновлення ОП. Інтеграція міжнародного досвіду реалізується через участь у проєктах Erasmus+ та академічні стажування.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в ЗВО є чіткими та зрозумілими, вони визначені у Статуті, Колективному договорі, Правилах внутрішнього розпорядку, Положенні про організацію освітнього процесу», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії». Вказані документи та інша нормативно-правова база діяльності ЗВО оприлюднена на офіційному вебсайті університету у вільному доступі (<https://karazin.ua/documents/>).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Для оприлюднення проєктів освітніх програм на сайті ННІ ЕЗЕСР розміщена вкладка «Проєкти ОПП та ОНП» (<https://surl.li/abwaqz>), де у вільному доступі представлені проєкти ОНП «Екологія», вказаний спосіб зворотного зв'язку (електронна пошта) для надання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін, а також представлені результати обговорення.

3. Заклад вищої освіти забезпечує на своєму вебсайті відкритий доступ до інформації та документів відповідно до законодавства. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (освітню програму у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На сайті ННІ ЕЗЕСР (<https://ecology.karazin.ua/>) міститься вся необхідна інформація про ОНП, навчальні плани, робочі програми обов'язкових та вибіркового ОК, результати опитувань тощо. Ця інформація дозволяє стейкхолдерам сформувавши повне уявлення про структуру та зміст ОНП «Екологія» у ХНУ ім. В.Н. Каразіна.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Зміст освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми забезпечує повноцінну підготовку аспірантів (ад'юнктів) до розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за відповідною спеціальністю (спеціальностями) та/або галуззю знань (галуззями знань), володіння методологією наукової та педагогічної діяльності

ОНП «Екологія» забезпечує набуття здобувачами результатів навчання і дослідницьких компетентностей, достатніх для продукування нових ідей та розв'язання комплексних проблем у сфері екології, раціонального природокористування і управління якістю навколишнього середовища. Синергія ОНП з міжнародним проєктом INTENSE «Integrated doctoral program for environmental policy, management and technology» формує структуровану модель докторської освіти, засновану на міждисциплінарності, міжнародній кооперації та проєктно-орієнтованому підході. Така інтеграція може розглядатися як взірцева практика, оскільки забезпечує системне поєднання освітньої складової з участю аспірантів у міжнародних дослідницьких мережах, спільних проєктах і програмах академічної мобільності. Наявність гнучкої системи вибіркового дисциплін дозволяє персоналізувати підготовку з урахуванням специфіки дослідження. Оволодіння методологією наукової діяльності реалізується через комплекс обов'язкових компонентів, що охоплюють планування дослідження, застосування сучасних методів аналізу даних, підготовку публікацій та апробацію результатів. У межах INTENSE підсилюється проєктна складова, що сприяє формуванню здатності до розроблення заявок, управління дослідницькими процесами та міждисциплінарної комунікації. Набуття здобувачами цих компетентностей підтверджується отриманням ними фінансування за результатами конкурсного відбору МОНУ НДР молодих науковців. Також участь у реалізації НДР і грантів, отриманих керівниками, повною

мірою сприяє розвитку soft skills здобувачів, особливо під час літніх шкіл та тренінгів у закордонних ЗВО. ОНП забезпечує оволодіння методологією педагогічної діяльності як через ОК, так і науково-педагогічну практику, що формує готовність до викладацької діяльності у ЗВО. Поєднання дослідницької й педагогічної підготовки відповідає концепції структурованої докторської школи європейського зразка.

2. Наукова (освітньо-творча) діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямку досліджень (творчості) наукових (творчих) керівників

Аналіз публікацій наукових керівників, їх наукових профілів, попереднього практичного досвіду свідчить про те, що теми дисертацій здобувачів ВО відповідають напрямкам досліджень наукових керівників. Усі дисертаційні дослідження мають зв'язок з тематикою відповідних міжнародних програм, грантів, НДР, які виконуються кафедрою. Усі аспіранти мають спільні наукові публікації з керівниками.

3. Заклад вищої освіти здатний сформувавати разові спеціалізовані вчені ради (разові спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) для атестації аспірантів (ад'юнктів), які навчаються на відповідній освітній програмі

У ХНУ ім. В.Н. Каразіна сформовано науково-експертне середовище, що дозволяє виконати умови формування разових спеціалізованих вчених рад щодо захисту дисертаційних робіт доктора філософії за спеціальністю 101 «Екологія».

4. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, концертів, спектаклів, майстер-класів, персональних виставок, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо)

Наукова діяльність аспірантів інтегрована в інфраструктуру науково-дослідних підрозділів університету та реалізується на базі профільних лабораторій ННІ ЕЗЕСР і Центру колективного користування науковим обладнанням. Розширення експериментальної бази забезпечується договорами з провідними академічними установами, що дає змогу виконувати дослідження на сучасному обладнанні. Організаційна підтримка апробації результатів має системний характер: регулярно організовуються міжнародні й всеукраїнські конференції, зокрема щорічна англомовна молодіжна конференція, матеріали якої представлені у відкритому доступі. Аспіранти мають можливість безоплатної публікації у трьох власних фахових виданнях ЗВО категорій А і Б. Додаткові можливості створює докторська школа, яка забезпечує тренінги з методології досліджень, академічного письма, грантрайтингу, академічної доброчесності та міжнародної проєктної взаємодії за участю провідних вітчизняних науковців та міжнародних партнерів. Така модель формує цілісне наукове середовище й може розглядатися як позитивна практика за підкритерієм, оскільки гарантує сталі умови для розвитку дослідницьких компетентностей і публічної верифікації результатів досліджень здобувачів.

5. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, концерти, спектаклі, майстер-класи, персональні виставки, публічні виступи, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо

ХНУ ім. В.Н. Каразіна забезпечує системну інтеграцію здобувачів ОНП «Екологія» до міжнародного академічного простору і реалізується відповідно до стратегії розвитку університету через системну участь у міжнародних грантових програмах та міжуніверситетських консорціумах. ЗВО виступає координатором Міжнародної та національної докторської школи INTENSE, започаткованої в межах проєкту Erasmus+, інституційна сталість якої забезпечується подальшою імплементацією проєкту SUNRISE. Докторська школа функціонує як інтегрована платформа академічної взаємодії: реалізується Відкритий лекторій за участю професорів установ-партнерів, здійснюється зовнішнє рецензування дисертацій, забезпечується академічна мобільність та публікаційна активність у виданнях закладів-партнерів. Участь аспірантів у міжнародних проєктах, зокрема CAPABLE, включає менторський супровід і експертну оцінку досліджень європейськими фахівцями. Практика подвійного наукового керівництва (cotutelle) з іноземними університетами є позитивною і сприяє підвищенню якості дослідницької підготовки відповідно до стандартів Європейського простору вищої освіти.

6. Наявна практика участі наукових (творчих) керівників аспірантів (ад'юнктів) у дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах, результати яких регулярно публікуються, презентуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники аспірантів є активними дослідниками, що підтверджується їхньою публікаційною активністю (табл. 2 ВСО), участю в дослідницьких міжнародних проєктах та науково-дослідних роботах, що спрямовані на розв'язання актуальних екологічних проблем регіону та мають вагоме практичне значення.

7. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

ХНУ ім. В.Н. Каразіна реалізує інституційно унормовану багаторівневу систему забезпечення академічної доброчесності, що ґрунтується на таких документах, як Кодекс академічної доброчесності, Порядок перевірки наукових і навчальних праць на наявність запозичень. Формування культури академічної доброчесності інтегровано в освітній процес через ОК «Філософські засади наукового пізнання», «Методологія та організація наукових

досліджень», Науковий семінар «Підготовка наукової роботи». Усі наукові праці аспірантів і керівників підлягають обов'язковій перевірці в ліцензованій системі StrikePlagiarism.com як складовій внутрішнього забезпечення якості. Особи, щодо яких офіційно встановлено факти плагіату, фабрикації чи фальсифікації, позбавляються права здійснювати наукове керівництво. На рівні інституту гарант ОНП та завідувачі кафедр здійснюють моніторинг професійної репутації керівників, а їх затвердження Вченою радою передбачає аналіз наукової доброчесності. Відсутність зафіксованих порушень підтверджує ефективність превентивних механізмів і зрілу культуру академічної етики.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проєктування освітньої програми

1. Гаранту, робочій групі під час чергового перегляду ОНП у п. І.1. «Загальна інформація» вказати форми здобуття освіти ОНП відповідно до ст. 9-1 ЗУ «Про вищу освіту». 2. ГЕР, урахувавши відповідь ЗВО на звіт ЕГ, не вбачає підстав для надання рекомендації щодо внесення змін до Договору про співробітництво в межах реалізації української докторської школи. У 2025 році зміни щодо правонаступництва Одеського державного екологічного університету у зв'язку з його злиттям з ОНУ імені І. І. Мечникова були відображені в додатковій угоді, що розміщеній на офіційному сайті проєкту (<https://ecology.karazin.ua/mizhnarodnadijalnist/intense-integrated-doctora/organizacijnijkomponent/>).

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Гаранту, робочій групі привести у відповідність шифри ОК в навчальному плані до шифрів ОК в ОНП «Екологія» 2024 року затвердження. 2. ГЕР, урахувавши відповідь ЗВО на звіт ЕГ, не вбачає підстав для надання рекомендації щодо розгляду доцільності запровадження двох окремих практик – науково-дослідницької (польової) та педагогічної (асистентської), оскільки визначення структури та переліку освітніх компонентів є складовою академічної автономії ЗВО. Водночас ГЕР підтримує рекомендацію ЕГ щодо необхідності дотримання при підготовці звіту з практики відповідно затверджених методичних рекомендацій. 3. Відділу методичної та акредитаційної роботи з метою підвищення ефективності зворотного зв'язку включити до анкетування питання щодо задоволеності здобувачів фактичним аудиторним навантаженням, обсягом самостійної роботи, а також організацією та проходженням практики з можливістю надання пропозицій щодо її вдосконалення.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. Гаранту, робочій групі до початку вступної компанії 2026 р. оновити перелік літературних джерел Програми вступного випробування (іспиту) для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії на ОНП «Екологія», вилучити з Програми застарілі джерела (більше 10 років), що містять не актуальну нормативно-правову базу. 2. Проектній групі та гаранту ОНП під час розроблення Програми вступного випробування у 2026 році забезпечити відповідність вимог вступного іспиту стандарту вищої освіти (магістерського) рівня, оскільки в ОНП передумовою вступу зазначено наявність ступеня магістра. 3. Гаранту ОНП, НПП активізувати роботу щодо інформування здобувачів про можливість визнання результатів навчання, отриманих під час академічної мобільності.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Робочій групі ОНП до серпня 2026 року розширити використання ПС-технологій та інструментів дистанційного зондування, зокрема в межах ОК5 та ВК «Геоматика», для компенсації обмежень на польові дослідження. 2. НПП до червня 2026 року інтегрувати у практичні завдання ОК кейси, що містять результати НДР щодо екологічних наслідків воєнних дій. 3. Гаранту ОНП та НПП до серпня 2026 року забезпечити відповідність робочих програм навчальних дисциплін Положенню про організацію освітнього процесу в ХНУ ім. В.Н. Каразіна, зокрема в частині відображення місця і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньої програми, шляхом зазначення пререквізитів (базових знань для опанування курсу) та постреквізитів (впливу на подальше навчання); включити до переліку літератури та методичного забезпечення актуальні наукові публікації розробників у фахових і міжнародних виданнях за останні 5 років для підтвердження зв'язку навчання з науковою школою на PhD-рівні.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

2026 року провести звірку навчальних планів із розкладами атестаційних заходів для усунення розбіжностей у формах контролю. 2. Гаранту ОНП, НПП, що забезпечують викладання ОК5, з урахуванням міждисциплінарного фокусу ОК та з метою розширення видів контролю досягнення ПРН здобувачами, до вересня 2026 року розглянути можливість впровадження наскрізних інтегрованих кейсів з різних розділів дисципліни. 3. ГЕР не вбачає підстав для визначення недоліку за критерієм 5 – «Дисбаланс форм підсумкового контролю. Превалювання тестових завдань у Moodle для підсумкової атестації може обмежувати оцінку аналітичних здібностей PhD-рівня», оскільки формою підсумкової атестації на ОНП є публічний захист дисертації. Також саме по собі використання тестових завдань у Moodle під час поточної атестації не може автоматично вважатися ознакою зниження рівня оцінювання, оскільки

сучасні тестові інструменти можуть включати кейсові завдання, ситуаційний аналіз, що дозволяє перевіряти аналітичні та синтетичні компетентності. 4. ГЕР, урахувавши відповідь ЗВО та проаналізувавши матеріали ОНП, не вбачає підстав для надання рекомендації щодо «заміни 30 % тестових завдань у силабусах професійного циклу на творчі форми контролю», оскільки в методичному забезпеченні ОНП відсутні силабуси професійного циклу, а в чинних робочих програмах відсутні тестові завдання. Запропонований відсотковий показник не має нормативного чи методологічного обґрунтування. Визначення форм контролю належить до сфери академічної свободи НПП та автономії ЗВО.

Критерій 6. Людські ресурси

1. ГЕР, урахувавши відповідь ЗВО, вважає за необхідне уточнити рекомендацію ЕГ в такій редакції «Директору інституту та завідувачам кафедр до серпня 2026 року проаналізувати розподіл навантаження провідних учених з метою забезпечення балансу між науковою, освітньою та проєктною діяльністю». 2. ГЕР, урахувавши відповідь ЗВО, вважає за необхідне уточнити рекомендацію ЕГ в такій редакції «Гаранту ОНП спільно з НПП розглянути можливість розроблення та впровадження механізмів внутрішнього менторства для молодих НПП з метою підвищення їхньої грантової активності до грудня 2026 року».

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Розширити інструментарій анкетування здобувачів, передбачивши окремі запитання щодо рівня задоволеності змістом та якістю викладання ОК ОНП «Екологія» для врахування під час оновлення навчально-методичних матеріалів за цими освітніми компонентами. 2. ГЕР, урахувавши відповідь ЗВО, а також взявши до уваги висновок ЕГ за 8 критерієм «...функціонування цілісної системи внутрішнього забезпечення якості освіти та регулярні внутрішні аудити...»; вважає за необхідне уточнити рекомендацію в такій редакції «Продовжити системну практику регулярного перегляду та оновлення навчально-методичних матеріалів освітніх компонентів із урахуванням сучасних наукових досягнень, результатів актуальних досліджень у галузі екології та міжнародних освітніх практик. Рекомендується передбачити обговорення оновлень із залученням здобувачів і стейкхолдерів, що сприятиме підвищенню актуальності та якості навчально-методичного забезпечення ОНП».

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

1. ГЕР, урахувавши відповідь ЗВО, вважає за необхідне уточнити рекомендацію ЕГ в такій редакції «Продовжити практику регулярного оприлюднення узагальнених звітів щодо врахування рекомендацій і результатів постакредитаційного моніторингу освітніх програм».

Критерій 9. Прозорість та публічність

1. Директору ННІ ЕЗЕСР, гаранту ОНП «Екологія» до завершення чергового перегляду освітньо-наукової програми забезпечити можливість оперативного подання пропозицій і зауважень від стейкхолдерів шляхом запровадження електронної форми зворотного зв'язку (зокрема, Google-форми), розміщеної у відкритому доступі у вкладці Проєкти ОПП та ОНП (<https://ecology.karazin.ua/proekti-opp-ta-onp/>).

Критерій 10. Навчання через дослідження

Продовжити взірцеву практику підготовки докторів філософії на базі моделі докторської школи INTENSE «Комплексна докторська програма з екологічної політики, менеджменту природокористування та техноекології» / «Integrated doctoral program for environmental policy, management and technology», що поєднує освітню складову з реальним дослідницьким середовищем і сприяє формуванню конкурентоспроможного науковця, інтегрованого до європейського наукового простору.

4. Додатки

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>ГЕР 01 ID 55365.xlsx</i>	AFSJtkAS4Gdd+/Cgdq8EoAhEIPxMvTfsn3Q4n5L1Fk Q=

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ДМИТРІВ ГРИГОРІЙ СТЕПАНОВИЧ